Provincie
Noord-Holland

Voorzet richtingen en ambities voor de ontwerp-Omgevingsvisie

Status: vastgesteld door PS op 29 september 2025

INLEIDING

Wat leest u hier: eerste voorzet Omgevingsvisie

De in dit document opgenomen richtingen en ambities geven een voorzet voor het vernieuwen van de Omgevingsvisie van de provincie Noord-Holland. Het gaat hierbij om wijzigingen en aanvullingen op de huidige Omgevingsvisie NH2050.

Vastgesteld door PS op 29 september 2025, basis voor verdere uitwerking

De richtingen en ambities zijn op 29 september 2025 vastgesteld door PS.
Met de vaststelling zijn ook een aantal moties en amendementen aangenomen. De amendementen zijn in deze versie van de richtingen en ambities verwerkt. De moties kunnen worden gezien als aanvullingen op de richtingen en ambities en zijn daarom als bijlagen bij dit document gevoegd. Hiermee is deze definitieve versie van de richtingen en ambities samen met de aangenomen moties en het debat hierover in de PS vergadering de basis voor de verdere uitwerking in de ontwerp-Omgevingsvisie. Dit is ook de basis voor de toetsing in de Omgevings-effectrapportage (OER) en het gesprek dat we voeren met onze omgeving in het participatietraject.

Status: geen juridische status, wel de eerste contouren

Wat hier staat ligt dus nog niet vast, het is geen beleid en heeft geen juridische status. De richtingen en ambities kunnen wijzigen als uit de OER, de participatie of de uitwerking blijkt dat een andere insteek toch beter is. Het geeft de contouren aan die Noord-Holland op dit moment wil geven aan het vernieuwen van haar omgevingsbeleid.

Bepaald op basis van onderzoek en participatie

Deze richtingen en ambities zijn bepaald op basis van het keuzepalet, de tussenrapportage van de participatie en de resultaten van de evaluatie van de huidige Omgevingsvisie (zie bijgevoegde rapporten en notities). Ze proberen antwoord te geven op de vraagstukken die in het Ruimtelijk Voorstel staan (Over Regie op de ruimte). De resultaten van de participatie zijn meegenomen in het bepalen van de richtingen en ambities. Daarnaast is per richting / ambitie aanvullend in kader 1 aangegeven hoe er in de participatie hierover gedacht is. De volledige verantwoording is opgenomen in kader 2.

De inwonersparticipatie bestaat uit 2 fasen. Deze eerste fase geeft een kwalitatief beeld van hoe er in de provincie gedacht en gesproken wordt over de toekomstige inrichting en verdeling van de ruimte. De resultaten van de participatie voor inwoners zijn niet representatief voor alle inwoners. In de tweede fase zetten we in op het bepalen van draagvlak voor de te maken keuzes. Er komt een keuzewijzer online, we organiseren bijeenkomsten voor inwoners en we voeren een representatief onderzoek onder een groep Noord-Hollanders uit. Ook organiseren we een webinar, ambtelijke en bestuurlijke gesprekken en een conferentie voor medeoverheden en maatschappelijke partners.

UITGANGSPUNTEN

Aan de inhoudelijke richtingen en ambities ligt een aantal uitgangspunten ten grondslag. Deze uitgangspunten geven samen met de sturing richting aan alle inhoudelijke afwegingen. Hieronder staat de eerste voorzet hiervoor, die zal in de volgende fase op basis van het debat in PS, de participatie en de verdere uitwerking verder aangescherpt worden tot de hoofdambitie van de Omgevingsvisie.

- Uit het Ruimtelijk Voorstel volgt dat er scherpe keuzes nodig zijn. Dat betekent dat we in Noord-Holland niet alles meer zullen faciliteren, maar selectief zijn in wat waar mogelijk is. Dit kan consequenties hebben voor eerder gemaakte keuzes en beleid.
- Dit zal zich uiteindelijk uiten in een gebiedsgerichte afweging, die per gebied een andere prioritering geeft in welke functie op die plek voorrang krijgt. Uiteraard redenerend vanuit een grotere context.
- Dit doen we met respect voor de eigen kracht en identiteit van en verschillen tussen regio's.
- We gaan ervan uit dat we blijven wonen en werken in Noord-Holland en niet als gevolg van klimaatverandering vertrekken.
- We maken onderscheid tussen robuuste gebieden, waar we verwachten dat weinig wijzigingen in functie nodig zijn, en ontwikkelgebieden waar wordt ingezet op verandering.
- We streven naar een toekomstbestendige en weerbare economische ontwikkeling, omdat het belangrijk is om voldoende verdienvermogen te houden om de transities te bekostigen.
- We clusteren functies rond knooppunten en benutten daarbij zoveel mogelijk bestaande infrastructuur in verband met efficiënt ruimtegebruik en investeringen.
- Om Noord-Holland leefbaar te houden en daarmee op de lange termijn vitaal, aantrekkelijk en veerkrachtig, worden er randvoorwaarden gesteld aan functies die dit in potentie aantasten.
- We gaan zuinig om met ruimte door te sturen op meervoudig en intensiever ruimtegebruik.
- Noord-Holland is onderdeel van een groter geheel (Randstad, Nederland, Europa, wereld). Niet alle ruimtevraag kan en hoeft te worden opgelost in Noord-Holland. Uitgangspunt is om die claims de ruimte te geven, waar Noord-Holland goed en onderscheidend in is. Dat betekent dat we in onze afwegingen complementariteit met andere delen van Nederland en Europa betrekken.
- We maken onderscheid in kortetermijnafwegingen en de visie voor de lange termijn. We houden aandacht voor de kortetermijnproblemen zoals energiecongestie en stikstof zonder dat deze bepalend zijn voor de langetermijnvisie.
- We geven dit op een goed navolgbare wijze vorm met een bijpassende sturingsfilosofie.
- We willen dat álle Noord-Hollanders, of ze nu in stedelijk of landelijk gebied wonen, nu én in de toekomst, profiteren van een sterke en leefbare provincie.

INHOUDELIJKE RICHTINGEN EN AMBITIES

De volgorde van de inhoudelijke richtingen en ambities volgen de lagenbenadering. De lagenbenadering beschrijft de opbouw van de provincie in vijf lagen: ondergrond, netwerken, ruimtegebruik, gezondheid en veiligheid en omgevingskwaliteit. De onderbouwing die ten grondslag ligt aan de keuze voor deze richtingen en ambities is in kader 2 opgenomen.

Ondergrond, water en bodem

- We vergroten de mogelijkheden voor het **vasthouden van zoet water** en het **beschermen van drinkwater**. Dit doen we omdat we verwachten dat zoet water en drinkwater schaarser worden en een randvoorwaarde zijn voor een leefbaar en economisch toekomst-bestendig Noord-Holland.

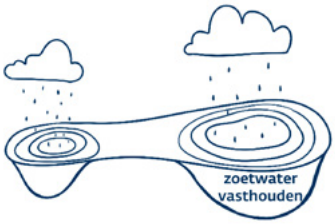

- **Op aangewezen plekken beschermen we het grondwater** door te voorkomen dat er ontwikkelingen plaatsvinden waarbij grondlagen worden doorboord of dat er activiteiten zijn die het grondwater verontreinigen.

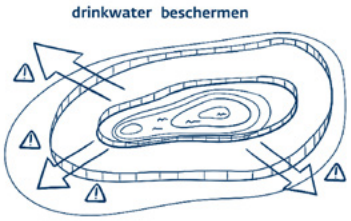

- Het **natuurlijke water- en bodemsysteem** zal een grotere rol krijgen **als ordenend principe**. Dit doen we omdat alleen technische oplossingen, zoals het ophogen van dijken, op de lange termijn niet houdbaar zijn. Dit betekent dat we in Noord-Holland een onderscheid gaan zien in gebieden die voor volgende generaties volhoudbaar zijn, robuuste gebieden, zoals het Gooi, West-Friesland, de binnen-duinrand en de duinen. En gebieden waar een verandering nodig is om welvarend te blijven, transitiegebieden. Denk hierbij aan het veen-weidegebied, het Noordzeekanaalgebied en de droogmakerijen.

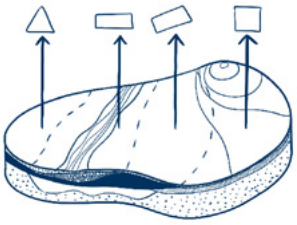

- Om de waterveiligheid te garanderen en wateroverlast te minimaliseren, wordt in eerste instantie de **ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals het bouwen van huizen** vooral op **hoger en droger** gelegen gebieden gezocht. Als er in lagergelegen gebieden wordt ontwikkeld, worden de kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid verbonden aan die ontwikkelingen. Dit is omdat de wettelijke veiligheidsnormen onder meer gebaseerd zijn op het geïnvesteerd vermogen achter de dijk en het overlijdensrisico. Als het geïnvesteerd vermogen achter de dijk fors toeneemt of er veel meer mensen gaan wonen, moet de normering omhoog en daarmee de dijken versterkt.
  Tot nu toe worden de kosten door het waterschap, en daarmee alle inwoners betaald.

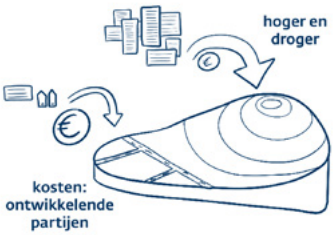

- Eén van de bepalende factoren voor toekomstig ruimtegebruik is of er sprake is van verzilting of zoutindringing. Voor deze gebieden kan op termijn **geen garantie** gegeven worden **voor voldoende aanbod van zoet water om gebieden door te spoelen**. Dit betekent dat deze gebieden zelfvoorzienend moeten worden voor zoet water. Als dat niet lukt zal het ruimtegebruik zich moeten aanpassen.

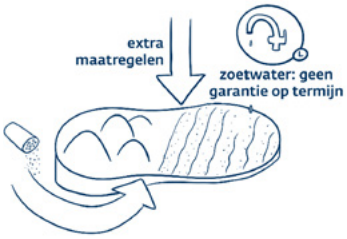

- Om **wateroverlast** bij excessieve neerslag tegen te gaan zal in zowel landelijk als stedelijk gebied **ruimte** moeten worden gevonden om water tijdelijk vast te kunnen **houden** in **combinatie** met **technische oplossingen** als extra pompcapaciteit.

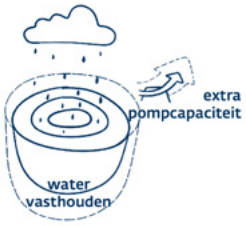

Netwerken

- Meer regie op de ruimte betekent ook **meer sturing laten uitgaan vanuit de netwerken**. Het gaat hierbij om netwerken voor **energie, water, data en mobiliteit**. Dit doen we omdat dit efficiënt is in gebruik en investeringslast en bijdraagt aan het tegengaan van energienetcongestie en verkeerscongestie. Dit draagt bij aan weerbaarheid en de veerkracht van de netwerken in Noord-Holland. De consequentie is dat we meer gaan sturen op ruimtelijk-economische ontwikkelingen aan of nabij netwerken. En vasthouden aan het verder **clusteren van functies**. Dat betekent dat (nieuwe) functies buiten deze clusters niet vanzelfsprekend aangesloten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bedrijven die veel energie verbruiken die buiten energieclusters geen ruimte krijgen. Het betekent ook dat we ruimte reserveren voor functies voor bijvoorbeeld opwek, opslag en gebruik van energie bij energieknooppunten in combinatie met grote energievragers. Dit betekent ook het doorzetten van het OV-knooppuntenbeleid waarbij grootschalige verstedelijking wordt gekoppeld aan OV-knooppunten.

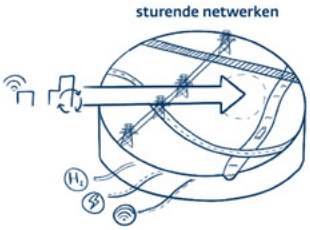

- Het **energienetwerk** zal worden **aangepast** omdat het huidige stroomnetwerk vol zit. We geven ruimte aan het inpassen en verzwaren van energieinfrastructuur. Dit gaat ten koste van landschap, natuurwaarden en landbouwgebieden. Daarom is onze insteek om dit zo efficiënt mogelijk te doen. We **sturen op energieknooppunten en clustering van grote nieuwe energievragers** bij energieknooppunten op basis van hun profielen. Het behouden en creëren van omgevingskwaliteit hoort hierbij een nevendoelstelling te zijn.

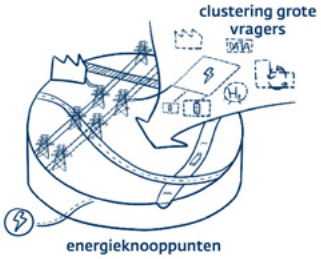

- De mobiliteitsnetwerken staan steeds vaker vol en de maakbaarheid van een zo efficiënt mogelijk mobiliteitssysteem staat onder druk. Dit maakt het steeds lastiger al onze inwoners en ondernemers zo goed mogelijk bereikbaar te houden. Hoewel dit wel de lange termijn ambitie blijft, zal op korte termijn het verbeteren of behouden van de bereikbaarheid moeilijk zijn door de groei van mobiliteit, de verdere verstedelijking en de beperkte mogelijkheid dit goed aan te pakken. Dit heeft verschillende oorzaken. Er zijn grote opgaven voor beheer en onderhoud van onze infrastructuur en de beschikbare financiële middelen en capaciteit zijn schaars. Daarnaast zorgt stikstof voor het stilleggen van (grote) nieuwe projecten. **Als toekomstige ambitie zien wij de inzet op een OV-schaalsprong als onderdeel van het ontwikkelen van publieke mobiliteit als noodzakelijk in combinatie met doorfietsroutes.** Voor gebieden met een lagere verstedelijking blijven we inzetten op alle vormen van mobiliteit waarvan de auto een belangrijk onderdeel blijft. Verschillende modaliteiten spelen in verschillende regio's een andere rol.

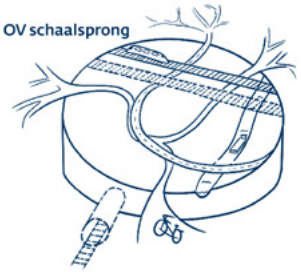

- We geven **meer ruimte aan de aanvulling van de digitale infrastructuur**. We doen dit omdat de digitale infrastructuur cruciaal is voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling. We doen dit zo efficiënt mogelijk. Dat betekent dat we geclusterd ruimte geven aan datacenters die ondersteunend zijn aan toekomstbestendige economische sectoren. Consequentie hiervan is dat bij het aanwijzen van ruimte voor een nieuw of aanvullend (op de bestaande) cluster van datacenters er voldoende energiecapaciteit beschikbaar moet zijn.

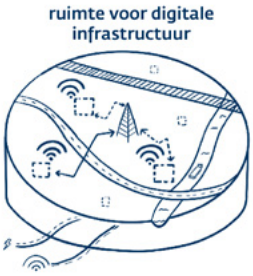

Ruimtegebruik

- Het woningtekort is fors. We streven naar een situatie waarin voldoende, bij de levensfase passende en betaalbare woningen beschikbaar zijn. De woningvraag van onze huidige en toekomstige inwoners is daarbij leidend. Dit betekent dat we bereikbaarheid niet altijd kunnen garanderen. Omdat we willen dat onze inwoners wonen in een klimaatadaptieve, gezonde en veilige leefomgeving, blijven deze onderwerpen randvoorwaardelijk.

- Dit doen we door naast de huidige aangewezen woningbouwlocaties ook voor de lange termijn voldoende locaties te hebben. **De grootschalige woningbouw op de lange termijn vindt vooral plaats in die gebieden die hoger liggen, bij bestaande en nieuwe infrastructuurnetwerken (mobiliteit en energie) en die al een hoog beschermingsniveau voor waterveiligheid kennen.** Voor grotere locaties wordt de ruimte gezocht binnenstedelijk in de Metropoolregio Amsterdam, rondom OV-knooppunten langs de lijn Den Helder-Schagen-Alkmaar-Zaanstad en Alkmaar-Hoorn-Enkhuizen.

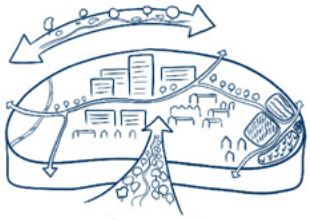

- We zorgen ervoor dat er **recreatieve mogelijkheden** (gebieden, netwerken voor fietsen, wandelen en varen) **dichtbij huis** te vinden zijn. Dit doen we omdat er op veel plekken in de provincie een gebrek aan recreatieve mogelijkheden is, met name rond stedelijke gebieden. Recreatiemogelijkheden dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat én het bevorderen van gezondheid. Om dit te verbeteren, wijzen we gebieden en netwerken aan en zullen we deze waar nodig beschermen zodanig dat er geen strijdige functies in gepland worden. Daarmee weer je bijvoorbeeld woningbouw in de scheggen. Er komen meer mogelijkheden om recreatie met andere functies te combineren. Dit betekent dat er met name in en rondom stedelijk gebied meer recreatieve functies beschikbaar komen, veelal in combinatie en als aanvulling op al bestaande functies.

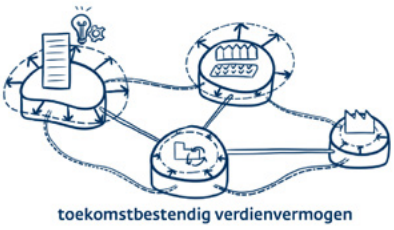

- We **behouden de benodigde ruimte voor economische activiteit voor een toekomstbestendig en weerbaar verdienvermogen**. Dit houdt in dat we een keuze maken voor het houden van diversiteit in economische sectoren boven het bevorderen van die sectoren die zorgen voor een maximaal verdienvermogen. Daarbij bouwen we voort op onze krachten die van strategisch belang zijn. We geven ruimte aan een aantal clusters en gebieden. Hierbij kan worden gedacht aan de door het Rijk bepaalde sleuteltechnologieën[1], maar ook aan clusters zoals het Maritiem cluster in Den Helder, Seed Valley, Energy & Health campus het media-cluster en de maakindustrie die bijdraagt aan een circulaire economie. Welke clusters en gebieden van strategisch belang zijn wordt nog verder uitgezocht. Ook de specifieke randvoorwaarden en toekomstbestendigheid van deze clusters en gebieden werken wij verder uit. De ruimte voor economische ontwikkeling wordt begrensd door de randvoorwaarden die de leefbaarheid in Noord-Holland beschermen. Ook zal de toegevoegde waarde van de sectoren altijd bepaald worden in complementariteit met andere gebieden in Nederlandse en Noordwest Europese context. De consequentie hiervan is dat we accepteren dat voor sommige sectoren het economische belang op termijn afneemt. Deze worden niet expliciet voorzien in de randvoorwaarden.

1 Sleuteltechnologieën hebben een breed toepassingsgebied in verschillende innovaties en sectoren. Ze maken baanbrekende proces-, product- en/of diensteninnovaties mogelijk. Daarnaast zijn sleuteltechnologieën essentieel bij het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en dragen ze bij aan de economie door het ontstaan van nieuwe bedrijvigheid en markten. Onderzoek naar sleuteltechnologieën kan fundamenteel zijn, maar altijd gericht op toepassing op de middellange tot lange termijn.

- We werken naar een volledig circulaire economie in 2050. Om dit te bereiken moeten vanaf dit moment al stevige stappen worden gezet. Daarbij is voldoende fysieke en milieuruimte nodig, en zal er ook ruimte moeten zijn voor het realiseren van korte circulaire ketens. Dit betekent dat we de beschikbare ruimte beschermen en beter benutten. Consequentie is dat op sommige plekken meer afstand is tussen bedrijven en woningen. Daarmee beschermen we de gezonde leefomgeving.
  We werken uit wat de strategische locaties zijn voor een circulaire economie.

circulaire economie

- We reserveren ruimte voor duurzame opwek en opslag van energie en de energie-netwerken. We volgen hierbij de uitgangspunten van de Energievisie Noord-Holland 2.0 waarin bijvoorbeeld vraag en aanbod bij elkaar worden gerealiseerd.

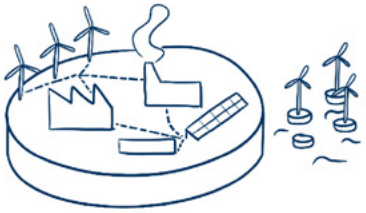

lokale energieopwek

- We zetten in op behoud van hoogwaardige landbouwgebieden in Noord-Holland. Dit doen we omdat landbouw een belangrijke bijdrage verzorgt in o.a. de voedselvoorziening en innovatie. Dit betekent dat we goede **landbouwgronden met een goede bodemvruchtbaarheid en goede condities voor zoet water beschermen**. **Gebieden met** voor de lange termijn **minder goede condities** zullen zich moeten **aanpassen**. Dit betekent dat landbouwgebieden nabij de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden vanwege het verminderen van de uitstoot van stikstof zich zullen richten op extensivering. Voor gebieden waar verzilting een rol speelt in combinatie met ontoereikend zoetwateraanbod zullen we een termijn aangeven vanaf wanneer deze regio's zelfvoorzienend moeten zijn voor zoet water. Dit betekent ook anticiperen **op termijn op ander ruimtegebruik**. Het is belangrijk tijdig duidelijkheid te bieden over veranderende randvoorwaarden, zodat betrokken partijen weten waar zij aan toe zijn en hierop kunnen anticiperen.

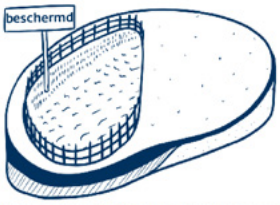

beschermen optimale landbouwgrond

- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die schadelijke gevolgen hebben voor de biodiversiteit en waterkwaliteit worden waar nodig en mogelijk beperkt.

- We zetten onverkort in op **bescherming van onze natuur en op natuur-ontwikkeling ter versterking van deze natuur**. We maken hierin onderscheid tussen de korte en lange termijn. Op de **korte termijn** voeren we ons **programma Landelijk Gebied** (**PLG**) uit en zetten we in op het provinciale aandeel in het verkleinen van de stikstofproblematiek. Het versterken van de biodiversiteit en daarmee het verkleinen van de stikstofproblematiek en het werken aan de waterkwaliteit zijn belangrijk om de uitvoering van woning-bouwopgave en aanleg van mobiliteitsvoorzieningen en energie-infra niet extra in gevaar te brengen.

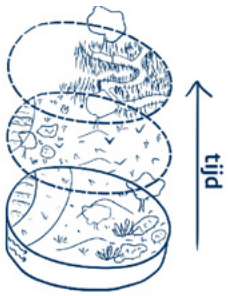

natuurherstel
en ontwikkeling

- De komende decennia veranderen de condities voor natuurontwikkeling mede ingegeven door klimaatverandering. Dit betekent dat we het gesprek met de EU en het Rijk moeten aangaan over het effect op te beschermen soorten in de toekomst. Consequentie is mogelijk op termijn een **aanpassing van natuurbeleid**. De vraag is vanaf wanneer we hierop gaan anticiperen.
  Wat blijft is dat we bestaande natuurgebieden blijven beschermen en we een goed functionerend ecologisch netwerk tot stand brengen.

Gezonde leefomgeving en veiligheid

- We **werken aan een gezondere leefomgeving** voor onze inwoners. Dit doen we door de nieuwe EU-normen die in 2030 van kracht worden als uitgangspunt te nemen. De WHO-adviesnorm voor luchtkwaliteit en geluid beschouwen we vooralsnog als niet haalbaar. Gezonde leefomgeving heeft een volwaardige plek in de afweging ten opzichte van andere doelstellingen die we willen bereiken, waarbij we accepteren dat gezonde leefomgeving niet altijd prevaleert.
  We zetten ons in voor een gezondere leefomgeving op die onderdelen waar we invloed op hebben.

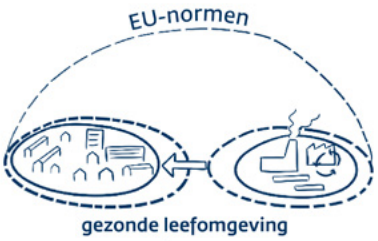

  - We zetten ons in om hinder door geuroverlast te verminderen.
  - We houden ruimte tussen nieuwe woonlocaties en industrie waarbij het uitgangspunt is om niet strak tegen milieucontouren aan te bouwen.
  - We zetten verder in op aanpak bij de bron om uitstoot van schadelijke stoffen te verminderen. Dit betekent een verdere verduurzaming van bestaande uitstootrijke activiteiten in luchtvaart en industrie.
  - Consequentie is dat een aantal woningbouwlocaties en wegenaanleg stilligt en uitbreiding van industriële activiteiten en luchtvaart pas kan wanneer aanwijsbaar is dat uitstoot vermindert.

- Met het actualiseren van de Omgevingsvisie wil de provincie waarborgen dat het **provinciale belang van een gezonde leefomgeving voortaan volwaardig wordt meegenomen bij ruimtelijke beslissingen**. Daarmee willen we in de toekomst knelpuntsituaties ten aanzien van een gezonde leefomgeving voorkomen óf aan de voorkant helder en transparant maken dat er keuzes gemaakt moeten worden op basis van een belangenafweging en dat soms een andere keuze prevaleert.

Omgevingskwaliteit

- We zorgen voor een **goede omgevingskwaliteit** voor onze inwoners. Een goede omgevingskwaliteit is naast veiligheid en gezondheid één van drie centrale doelstellingen in de Omgevingswet. Noord-Holland kent een grote verscheidenheid aan omgevingskwaliteiten, waaronder een diversiteit aan (beschermde) landschappen, erfgoed (zowel boven als onder de grond), culturele voorzieningen en identiteiten. De **transities** en ontwikkelingen in de provincie **zullen gevolgen hebben** voor onze omgevingskwaliteit. Zo zullen sommige landschappen ten dele of soms zelfs helemaal veranderen. Tegelijkertijd neemt de behoefte aan aantrekkelijke landschappen - als contramal van verstedelijking - waarin we kunnen ontspannen en recreëren toe. Er is dan ook aanleiding om **ons beleid voor omgevingskwaliteit aan te vullen**, waarbij we ons **naast bescherming van landschappelijke en erfgoedwaarden ook richten op het ruimte bieden aan transities en het realiseren van nieuwe kwaliteiten en identiteiten**.
  Het verder ontwikkelen van groenblauwe en recreatieve netwerken is hier een voorbeeld van.

STURING

- Om invulling te kunnen geven aan bovenstaande richtingen en ambities is **meer sturing vanuit de provincie** nodig dan nu het geval is. De opgaven vragen hier ook om. Bijvoorbeeld op randvoorwaarden voor economische ontwikkelingen, het beschermen en zorgvuldig omgaan met landbouwgrond en het beschermen van gebieden voor drinkwater. Dit leidt ertoe dat de sturingsfilosofie die nu in de Omgevingsvisie staat “Lokaal wat kan, regionaal wat moet” op het onderdeel “regionaal wat moet” concreter wordt ingevuld. Dit doen we door provinciale belangen aan te geven en gebiedsgericht beleidsuitspraken te doen. Daarmee geven we vorm aan meer regie op de ruimte nemen.

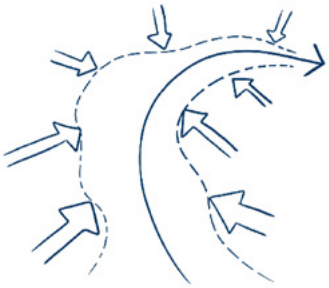
meer sturing

- Om te legitimeren waarop we sturen en daarin transparant te zijn voor onze partners, geven we een onderbouwing van wat de provincie ziet als **provinciaal belang**.

provinciaal belang

- Om de bruikbaarheid van de Omgevingsvisie te vergroten doen we in de Omgevingsvisie **meer gebiedsgerichte uitspraken**. Deze worden concreet genoeg zodat ze duidelijkheid bieden én kaderstellend zijn. En tegelijkertijd ook voldoende ruimte bieden om nog met andere partijen in het gebied in gesprek te kunnen over de uitwerking. Dit kan betekenen dat de uitspraken in de Omgevingsvisie eerder achterhaald zijn en daarom vragen om een meer frequente herziening.

gebiedsgerichte uitspraken

- We maken onderscheid in **kortetermijnafwegingen en de visie voor de lange termijn**. Dit doen we om korte termijn problemen, zoals stikstof, energiecongestie, tekort aan financiële middelen, juridische en praktische onmogelijkheden niet sturend te laten zijn voor de langetermijnambities. Voor de korte en middellange termijn zorgen we voor een afwegingskader, betrekken we de factor tijd (niet alles kan tegelijk) en prioritering, zodat er geen onhaalbare doelen worden gesteld. Tijdelijke maatregelen voor de korte en middellange termijn geven ons de tijd om structurele oplossingen zowel ruimtelijk als financieel voor elkaar te krijgen.

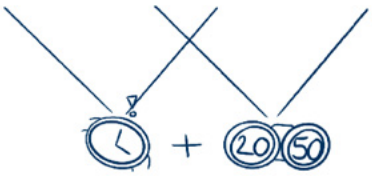

korte- en langetermijnafwegingen

- We **monitoren** onze lange- en middellangetermijnbelangen en **doelen**, waarbij wij expliciet kijken naar de ontwikkelingen in samenstelling van onze inwoners. Wij zijn ons er bewust van dat diversiteit, vergrijzing en ontgroening consequenties kunnen hebben voor de waardering van onze fysieke inspanningen en de manier waarop wij in Noord-Holland wonen, werken en samenleven.

aanpassen aan ontwikkelingen

KADER 1 – BEVINDINGEN OVER AMBITIES EN RICHTINGEN VANUIT HET PARTICIPATIETRAJECT

Ondergrond, water en bodem

- **Zoetwater vasthouden en drinkwater beschermen:** in de participatie wordt bevestigd dat zoetwater en drinkwater heel belangrijk zijn. Mensen maken zich zorgen over wie voorrang krijgt bij schaarste. Daarnaast wordt opgeroepen tot het beperken van waterverbruik, onder andere door toepassen van een gescheiden watersysteem.
- **Beschermen grondwater:** uit de participatie blijkt dat grote zorgen zijn over de vervuiling van grondwater, specifiek over de verontreiniging door gewasbeschermingsmiddelen en industrie.
- **Water- en bodemsysteem ordenend:** uit de participatie blijkt dat men het belangrijk vindt dat we bij alle ontwikkelingen goed rekening houden met bodem en water en het dus een belangrijk uitgangspunt is. De gebiedsgerichte aanpak wordt ondersteund. Het aanpakken van de bodemdaling in het veenweidegebied werd vaak genoemd.
- **Grootschalige ontwikkelingen hoog en droog:** uit de participatie blijkt dat men het ermee eens is dat waterveiligheid leidend is, ook bij ontwikkellocaties van woningbouw.
- **Geen garantie zoetwater doorspoelen:** In de participatie komt steun voor het stimuleren van circulair watergebruik in de landbouw en industrie naar voren. Als de landbouw zich moet aanpassen, zou zij daarbij geholpen moeten worden.
- **Ruimte water vasthouden**: in de participatie wordt dit ondersteund. Men ziet ook een rol voor steden (op daken) en bewoners. Bij nieuwbouw kunnen eisen gesteld worden voor opvang op daken.

Netwerken

- **Sturing vanuit netwerken en clustering functies:** uit de participatie blijkt dat het clusteren van functies als belangrijk wordt gezien.
- **Energieknooppunten en clustering energievragers:** uit de participatie blijkt dat er steun is voor het clusteren van dit ruimtegebruik. Omgevingskwaliteit is hierbij belangrijk.
- **Mobiliteitsnetwerken:** uit de participatie blijkt dat er steun is voor investeringen in duurzame mobiliteitsnetwerken: openbaar vervoer en doorfietsroutes.
- **Ruimte digitale infrastructuur:** vanuit de participatie wordt duidelijk dat men hier anders over denkt. Ze willen minder datacenters, vanwege gebruik van energie en ruimte en het vermeende hoge gebruik van water.

Ruimtegebruik

- **Passende woningbouw:** vanuit de participatie blijkt dat belang wordt gehecht aan het behoud van sociale voorzieningen en mobiliteit. Er wordt opgeroepen tot meer flexibiliteit in de regelgeving en sturing op andere innovatieve woonvormen. De oproep wordt gedaan om verdere bevolkingsgroei te voorkomen.
- **Sturen op woningbouwlocatie:** uit de participatie blijkt dat bouwen aan de randen van dorpen en het toestaan van kleinschalige woningbouw als positief wordt ervaren.
- **Recreatie netwerken:** de voorgestelde richting wordt onderschreven in de participatie.
- Toekomstbestendig verdienvermogen: in de participatie wordt aangegeven dat er belang wordt gehecht aan de nabijheid tussen wonen en werken. Daarnaast wordt ruimte voor innovatie belangrijk gevonden. Er wordt gevraagd om een visie op de economie die zekerheid biedt op de lange termijn.
- **Circulaire economie:** het belang van circulaire economie wordt voor zover het benoemd wordt, bevestigd in het participatierapport.
- **Lokale energie opwek:** in de participatie wordt opgeroepen om de aanleg van zonnepanelen niet toe te staan op vruchtbare grond. Daarnaast is het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden belangrijk bij de aanleg van energiesystemen.

- **Beschermen optimale landbouw grond:** landbouw is een onderwerp dat veel naar voren komt in de participatie. Het beschermen van gebieden met goede bodemvruchtbaarheid en het voorkomen van versnippering van landbouwgrond worden belangrijk gevonden. Het belang van voedselzekerheid wordt nadrukkelijk bevestigd. Bij de inwonersparticipatie wordt opgeroepen tot een duurzame en natuur inclusieve landbouw. Tijdens de werkateliers lag de nadruk meer op innovatie.
- **Natuurherstel en ontwikkeling:** in de participatie wordt er belang gehecht aan natuur en groen in de stad. De ontwikkeling van natuur en landbouw in samenhang wordt belangrijk gevonden. Over stikstof gaat het nauwelijks, maar mensen maken zich veel zorgen over gewasbeschermingsmiddelen.
- **Aanpassing natuurbeleid:** hierover is niets gezegd in de participatie.
- **Werken aan een gezonde leefomgeving:** het accepteren dat een gezonde leefomgeving niet altijd prevaleert komt niet overeen met wat uit de participatie komt. Hierin wordt het belang van gezonde leefomgeving juist sterk benadrukt. Tata, Schiphol en gewasbeschermingsmiddelen worden specifiek genoemd als grootse bedreigingen voor de gezonde leefomgeving. Hoewel het economische belang van de industrie en Schiphol wel wordt gezien.
- **Provinciaal belang van gezonde leefomgeving:** in de participatie wordt gepleit voor een ‘krachtige overheid die kiest voor kwaliteit, natuur en duurzame toekomst i.p.v. groei en winst’ waarbij de vervuiler, waarbij het ofwel om de industrie als om de landbouw gaat, betaalt. Een gezonde fysieke leefomgeving en volksgezondheid moeten voorop staan in de Omgevingsvisie.

Omgevingskwaliteit

- **Goede omgevingskwaliteit, beschermen waarden en ruimte voor transities:** in het werkatelier wordt deze richting bevestigd. In de inwonersparticipatie is dit niet specifiek aan bod gekomen. Wel is de aantasting van cultuur- en natuurlandschappen genoemd en het voorkomen van aantasting door energieinfrastructuur. Ook het voorkomen van verrommeling vindt men belangrijk.

Sturing

- **Sturing vanuit provincie:** in het werkatelier wordt op meerdere plekken benoemd dat de provincie meer sturing moet nemen ‘de provincie moet een sterke, sturende rol op zich nemen’, ‘de provincie moet leidinggeven en daadkrachtige maatregelen nemen’, maar daarbij moet er binnen kaders ruimte zijn voor flexibiliteit en ruimte om te experimenteren.
- **Sturen op provinciaal belang:** dit komt niet terug in de participatie.
- Gebiedsgerichte uitspraken: een gebiedsgerichte aanpak wordt onderschreven in de participatie. Zo worden de veenweidegebieden regelmatig genoemd, maar ook ‘stimuleer integrale gebiedsprocessen’.
- **Kortetermijnafwegingen en langetermijnvisie:** dit komt niet terug in de participatie.
- **Monitoren belangen en doelen:** dit komt niet terug in de participatie.

KADER 2 – ONDERBOUWING GEKOZEN RICHTINGEN EN AMBITIES

Om tot de voorgestelde richtingen en ambities te komen zijn verschillende methoden en onderzoeken gebruikt als onderbouwing. Verreweg de meeste daarvan hebt u langs zien komen de afgelopen maanden als onderdeel van het traject Regie op de ruimte.

Allereerst zijn dat de resultaten van de eerdere fasen van Regie op de ruimte. De producten daarvan zijn besproken en vastgesteld in GS. Het gaat om:

- **Het Ruimtelijk Voorstel**, waarin de grote ruimtelijke vraagstukken worden geagendeerd.
- **De kaartenatlas**, hierin zijn de kaarten met de feitelijke basis voor het maken van de Omgevingsvisie opgenomen. Dit is aangevuld met de kaartverhalen die zijn gemaakt in de tweede fase.
- **Het werkboek,** het werkboek geeft een weerslag van de informatie die de afgelopen periode bij elkaar is gehaald. Het geeft een weerslag waar Regie op de Ruimte na afronding van fase 1 staat. In werkboek staat een lijst met onderzoeken en vastgestelde beleidsstukken die ook in is gebruikt om te komen tot de voorgestelde richtingen en ambities.
- De **huidige Omgevingsvisie** als startpunt van de vernieuwing.

In deze 2de fase zijn daar weer een aantal onderzoeken en bronnen aan toegevoegd. De inhoud van deze bronnen is terug te vinden in de bijlagen. Het gaat om:

- **Drie stel-dat verkenningen** uitgevoerd en een **verkenning naar het doorzetten van het huidige beleid**. (Beide opgenomen in het keuzepalet).
- Het doel van de stel-dat verkenningen was om door hypothetische vragen te stellen grensverkennende gesprekken te voeren over de toekomst. Over alle verkenningen zijn **vier GS-themaberaden** gehouden. De resultaten van de gesprekken maken onderdeel uit van de onderbouwing.
- Ambtelijk heeft een **beleids-brede projectgroep** eraan gewerkt en uit allerlei sectoren informatie en betrokkenheid georganiseerd.
- De resultaten van **het participatietraject** (tussenrapportage participatietraject) zijn ook onderdeel van de afweging:
  - Daarvoor zijn tien bewonersbijeenkomsten geweest, was de provincie aanwezig bij bevrijdingspop en konden inwoners zelf participeren op een website.
  - De opbrengsten van de verkenningen zijn besproken in **een werkatelier** met actieve inbreng van medewerkers van alle overheidslagen en sectoren.
  - Er zijn er drie webinars gehouden, waaronder een voor raadsleden.
- De resultaten van de lerende evaluatie uitgevoerd.

Op verschillende momenten tijdens dit traject zijn bevindingen teruggekoppeld en getoetst in gremia om te komen tot een gedegen en onderbouwd keuzepalet. De resultaten van de genoemde documenten, verkenningen, participatie en evaluatie zijn separaat weergegeven in de genoemde bijlagen (of al eerder vastgesteld), maar zijn ook allemaal verwerkt in de richtingen en ambities en andere bevindingen.

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Riekje Wiersma

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, oktober 2025

AANGENOMEN M94/PS29-09-2025

Motie versterken natuurkwaliteit en biodiversiteit in de omgevingsvisie

De Provinciale Staten bijeen in Haarlem op 29 september 2025, ter behandeling van de voordracht Vaststellen richtingen en ambities als voorzet voor de vernieuwing van de Omgevingsvisie (VD-34).

Constateren dat in de contouren Omgevingsvisie staat dat vanwege veranderende condities voor natuurontwikkeling het gesprek met de EU en het Rijk moet worden aangegaan over het effect op te beschermen soorten in de toekomst met mogelijke consequentie een aanpassing van het natuurbeleid;

Overwegen dat aanpassing van natuurbeleid nodig kan zijn in veranderende condities, maar dat dat niet moet gaan leiden tot een lagere inzet op natuurkwaliteit en biodiversiteit;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om ten aanzien van de nieuwe Omgevingsvisie ook op de lange termijn duidelijk in te blijven zetten op het beschermen en het versterken van natuurkwaliteit en biodiversiteit in Noord-Holland.

en gaan over tot de orde van dag.

Laurien Berkvens D66	Jaap Hollebeek PvdD	Peter Korzelius GroenLinks
Michel Klein ChristenUnie	Julia Schneemann Volt	Amar Karar PvdA

M96/PS29-09-2025

AANGENOMEN

Motie nieuwe grootschalige ontwikkelingen in drogere gebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 september 2025, ter behandeling van agendapunt 7: 'Vaststellen richtingen en ambities als voorzet voor het vernieuwen van de Omgevingsvisie' (VD 34-2025);

constaterende dat:

- in het Concept richtingen en ambities ontwerp Omgevingsvisie (verder: Concept) wordt voorgesteld om teneinde de waterveiligheid te garanderen en wateroverlast te minimaliseren, de ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen (zoals het bouwen van huizen) in eerste instantie vooral wordt gezocht op hoger en droger gelegen gebieden;
- er verder in het Concept wordt gesteld dat de grootschalige woningbouw op de lange termijn vooral plaats vindt in die gebieden die hoger liggen, bij bestaande en nieuwe infrastructuurnetwerken (mobiliteit en energie) en die al een hoog beschermingsniveau voor waterveiligheid kennen;

overwegende dat:

- Noord-Holland een grotendeels laag gelegen provincie is, waar hoger gelegen gebieden bijzonder zijn en derhalve een voor Noordwest Nederland uniek landschap met bijbehorende en flora en fauna bevatten;
- de hogere delen zoals in het Gooi, op de strandwallen en in de binnenduinrand al grotendeels bebouwd zijn;
- de open ruimte in deze gebieden zeer schaars is, en vaak al decennia door de provincie beschermd wordt tegen bebouwing;
- indien de provincie de bebouwing van deze "hogere" delen gaat stimuleren, de laatste onbebouwde delen in het Gooi en naast de duinen kunnen verdwijnen en dat daarom daar alleen binnenstedelijk gebouwd kan worden;
- een beperking tot grootschalige bouw in vooral hoger gelegen gebieden de ontwikkeling van lagergelegen gebieden in Noord-Holland zou belemmeren en nadelig kan zijn voor de woningbouwopgave;
- "hoog" en "droog" fysisch geografisch niet altijd causale relatie hebben: er is bijvoorbeeld sprake van kwelwater welke de komende decennia zal toenemen;

- ook in de lager gelegen delen van Noord-Holland er wel degelijk onderscheid is tussen nattere delen zoals de veengebieden, en de iets hoger gelegen kleigronden.
- de schaarse open ruimte bij deze reeds dichtbebouwde gebieden belangrijk is voor recreatie en de leefbaarheid;

van mening dat:
- het verstandig lijkt om inderdaad “droog” te gaan bouwen, maar “hoog” bouwen in de praktijk vooral neer zal komen op extra woningbouw in het Gooi, de strandwallen en de binnenduinrand;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:
- in de ontwerp-Omgevingsvisie de nadruk bij grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen vooral te leggen op “droog” bouwen, en “hoog” een minder prominente positie ten opzichte daarvan te geven;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Laurien Berkvens	Peter Korzelius	Joost van Gilse
Partij voor de Dieren	D66	GroenLinks	VVD
Dennis Heijnen	Michel Klein	Julia Schneemann	Rob Nijkamp
CDA	ChristenUnie	Volt	BBB

M98/PS29-09-2025

AANGENOMEN

Motie dieren in de omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 september 2025, ter behandeling van agendapunt 7, 'Richtingen en ambities als voorzet voor de vernieuwing van de Omgevingsvisie' (VD-34-2025);

constaterende dat:

- in het document Voorzet richtingen en ambities voor de ontwerp-Omgevingsvisie het woord 'dieren' niet voorkomt;
- in de uitgangspunten op p.3 van dit document geen enkele verwijzing is opgenomen naar de niet-menselijke inwoners van onze provincie;
- de Omgevingswet een zorgplicht kent jegens dieren en de bescherming van dieren en hun leefgebied in natuurgebieden;

overwegende dat:

- er honderdduizenden in het wild levende dieren in Noord-Holland zijn die recht hebben op een veilige, gezonde, natuurlijke leefomgeving;
- er zal worden gestuurd op onder andere een meervoudig en intensiever ruimtegebruik, wat vaak ten koste gaat van in het wild levende dieren binnen en buiten beschermde natuurgebieden;
- juist in de Omgevingsvisie kaders en richtlijnen worden opgenomen die de bescherming en zorgplicht jegens dieren ten goede komt;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- in de concept Omgevingsvisie ook ruimte te geven aan een veilige, gezonde en natuurlijke leefomgeving voor in het wild levende dieren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek	Amar Karar	Peter Korzelius	Laurien Berkvens
Partij voor de Dieren	Partij van de Arbeid	GroenLinks	D66

M99/PS29-09-2025
AANGENOMEN

Volt
Noord-Holland

Motie: Europese toekomst in de omgevingsvisie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 29 september 2025, ter behandeling van agendapunt 7 Vaststellen richtingen en ambities als voorzet voor de vernieuwing van de Omgevingsvisie.

Constaterende dat:

- Europa een grotere rol zal spelen in onze toekomst;
- Europa nu ook al een grote rol speelt in veel provinciale thema's;
- Europa nu wordt meegenomen in 1 van de paden van de omgevingsvisie;
- de thema's in het document "Richtingen en ambities omgevingsvisie" veel raakvlakken hebben met (de toekomst van) Europese integratie;
- Europese samenwerking kansen en uitdagingen geeft voor bijvoorbeeld OV, stroomnetwerken, veiligheid en het concurrentievermogen van toekomstige bedrijvigheid;

Overwegende dat:

- het in het belang van Noord-Holland is om in toekomstvisies rekening te houden met de invloed van beleid vanuit de Europese Unie;
- aansluiting op (toekomstige) projecten van de Europese Unie en samenwerking op Europees niveau voor meer mogelijkheden zorgt en zo de haalbaarheid van de ambities bevordert;
- Europese kansen een centrale rol verdienen in langetermijnambities, in bijzonder bij thema's die inherent grensoverstijgend zijn;

vraagt Gedeputeerde Staten om:

- bij een herziening van de omgevingsvisie de rol van Noord-Holland in de Europese Unie mee te nemen in alle relevante onderdelen;
- Hierbij ook mee te nemen hoe de Europese Unie onze ambities kan ondersteunen, en hoe Noord-Holland de Europese ambities kan ondersteunen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Julia Schneemann
Volt

AANGENOMEN M100/PS29-09-2025

Motie: Demografische ontwikkeling bepalend voor ruimtegebruik

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen 29 september 2025, te Haarlem, beraadslagend over het Vaststellen richtingen en ambities als voorzet voor de vernieuwing van de Omgevingsvisie (VD-34)

Overwegende dat

- de bevolkingsontwikkeling is zeer bepalend voor de toekomstige ruimtebehoeften;
- de meeste onderliggende beleidsstukken voor de nieuwe omgevingsvisie gebaseerd zijn op de Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024-2050 van het CBS;
- inmiddels de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 een breed gedragen advies heeft uitgebracht voor gematigde bevolkingsgroei;
- voor Provinciale Staten niet inzichtelijk is wat het effect is van het volgen van dit advies voor de ruimtelijke inrichting van Noord-Holland in 2050;

Verzoekt het College

- om te onderzoeken wat voor Noord-Holland de eventuele verschillen zijn tussen de aanbevelingen voor gematigde bevolkingsgroei van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050 en de gehanteerde bevolkingsprognose Noord-Holland 2024-2050 van het CBS;
- Provinciale Staten hierover voor eind 2025 te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Joost van Gilse
VVD Noord-Holland

Aletta den Boer
BBB

Peter Korzelius
GroenLinks

Dennis Heijnen
CDA